

1950 Sonrası Türk Edebiyatı-I

1950 Sonrası Türk Romanında Kadın Cinselliği

Derya Şahiner

20651183

Türk Dili ve Edebiyatı-IV

Ocak, 2010

1950 SONRASI TÜRK ROMANINDA 'KADIN CİNSELLİĞİ'

0. GİRİŞ

Yüzyıllar boyunca geri planda kalan kadınlar, genellikle toplumda ikinci sınıf insan muamelesi görmüşlerdir. Günümüz toplumlarının çoğu ataerkil sisteme göre yapılandığından kendilerini gösterememişler ve birçok önemli karar onlar adına erkekler tarafından verilmiştir. Kadınların toplumdaki konumlarını, görev ve sorumluluklarını belirleyenler de erkekler olmuştur. Bu nedenle de kadınlar kendilerini bu görev ve sorumlulukları taşıyıcı olarak görmüşler ve onlara biçilen rollere, ödev ve görevlere karşı çıkmaya, sorgulamaya başlamaları yüzyıllar sürmüştür.

Feminist kuramın önemli isimlerinden biri olan *Simone de Beauvoir*, **İki Cins** adlı yapıtında, kadın ve erkeğin toplumdaki yerini gözler önüne serer. Beauvoir'a göre erkek doğuştan şanslıdır oysa kadının, kadınlığını ispat etmesi için kendisini nesne veya kurban haline getirmesi istenir bu nedenle de egemen olma arzusunu sürekli bir yana bırakmak zorunda kalır.¹

İnsanların cinsel kimlikleri doğal olarak değil, toplumun ve dönemin şartlarına göre şekillenmektedir. Erkeklerin egemen olduğu toplumlarda sosyal şartlar ve dönemin özellikleriyle birlikte bu kimliklerin erkekler tarafından belirlendiği ve onlar tarafından geliştirildiği görülmektedir. Erkek egemen sözünün bir güç ilişkisi sonucunda oluştuğu düşünüldüğünde üstün olan cinsin erkek olduğu söylenebilir. Bu güç ilişkisinin oluşma nedeni olarak da iki cins arasındaki fizyolojik farklara toplum tarafından atfedilen anlamları gösterilebilir.²

Bu tür kimlik tanımlamaları kadının toplumsal hayatta daha az etkin olmasını beraberinde getirir. Kadın içgüdüsel olarak erkekten daha duygusal olduğundan eş, anne

¹ Bakılabilir: (Beauvoir, Tağızade Karaca, 2006: 437-438).

² Bakılabilir: (Akdaş, 2006: 1-5).

olabilir ancak karmaşık yapılanmaların -sözgelimi politika- içinde kendine yer bulamaz. Fiziksel güç gerektiren mesleklerde değil ama öğretmenlik gibi duygusallık ve duyarlılık gerektiren mesleklerde başarılı olabilirler.

20. ve 21. Yüzyıllarda değişen şartlar sayesinde kadını daha etkin bir konumda görmekteyiz. Özellikle eğitim yoluyla erkek egemen bir topluma kendi varlıklarını kabul ettirmişlerdir. Sosyal gelişmelerle beraber toplumsal alanlarda kendilerine daha fazla yer bulmuşlar, farklı iş ve mesleklerde çalışarak sosyal yaşamın önemli bir unsuru haline gelmişlerdir. Ancak bu gelişmelere karşın ülkemizde ve dünyanın birçok yerinde kadının gördüğü ikinci sınıf insan muamelesi bu konuda daha fazla çalışılması gerektiğini göstermektedir.

0.1. Türkiye’de Kadın Olmak

Tanzimat’tan sonra Osmanlı Devleti’nin düşünce dünyasında ve sosyal hayatında, dünyada gelişen yeni siyasal akımların da etkisiyle özellikle II. Meşrutiyet döneminde köklü değişiklikler görülmüştür. Kadının toplum içindeki etkinliği artmış, toplumsal rolleri önem kazanmıştır. Bu dönem kadının radikal nitelikte haklar kazanmasına zemin hazırlamıştır.

Cumhuriyetle birlikte kadının sosyal hayattaki yükselişi ve eğitimle kazanmaya başladığı birikim onu modern Türkiye’nin önemli bir parçası yapmıştır. Ancak toplumumuzun geleneğe oldukça sağlam bağlılığı, İslamiyet’le gelen çeşitli kural ve değerler gibi nedenlerden kadının 21. yüzyıl Türkiye’inde hâlâ istediği yerde olduğunu söyleyemeyiz. Aile içindeki görev ve sorumlulukları bugün daha az değildir. Bunun yanında eğitilmiş-eğitimsiz birçok kadın kötü muameleye ve şiddete maruz kalmaktadır. Özellikle ülkemizin doğusunda kadına bir “meta” gibi davranılmakta; kadın evlilik, cinsellik gibi konularda başkalarının verdiği kararlar doğrultusunda yaşamaya zorlanmaktadır.

Ülkemizde kadın intiharlarının sayısı ciddi boyutlardadır. Sorunlarını çözemeyen, paylaşamayan ve kendini bir çıkmazda bulan kadın çareyi kendini iğdiş etmekte bulmaktadır. Birçok kadının aile tarafından verilen kararlarla ölüme zorlanması bu konuda bile toplum baskısının ne büyük ölçülerde olduğunu anlamamızı kolaylaştıracaktır.

“Tanzimat’tan beri yaşanan Batılılaşma sürecindeki medeniyet değişimi, kadını hapsediği evinden çıkarmış ve ona toplumsal hayatta aktif bir rol ve statü vermiştir. Ancak sosyal hayattaki bu öne çıkışın kadına kazandırdıklarının yanında kaybettirdikleri de olmuştur. Kadının özellikle son dönemlerde daha yoğun olarak görüldüğü gibi, yeni iş hayatında (reklâmcılık) bir cinsel meta ve bir pazarlama unsuru olarak kullanılması bu olumsuzluklardan sadece birdir.” (Gülendam 2006, 229).

0.2. Kadın ve Cinsellik

Cinsellik bir içgüdü olmakla birlikte, cinselliğin hangi bireyler arasında kimlerle ve nasıl yaşanacağına ilişkin bilgiler, içinde yaşanan toplumda şekil alır ve içinde yaşanan çevrenin dışında cinsellik anlaşılabilir. Bu bağlamda kadın cinselliğinin anlamlandırılabilmesi için toplumun anlamlandırılmış olması ilk koşuldur.

Toplumun oluşturduğu kültürel ve ahlâki değerlerle çevrelenen cinsellik olgusu psikanalizin kurucusu *Sigmund Freud* için çalışmalarının çıkış noktasını oluşturmaktadır. Freud çalışmaları sırasında, nevrozların oluşumunda çocuklukta yaşanan cinsel içerikli sarsıcı olayların önemli bir rol oynadıklarını fark etmiştir. Bu tespitler sonucunda da çocukluk cinselliğine ilişkin bir gelişim kuramının temelini atmıştır. Mitoloji kahramanı Oedipus’tan adını alan karmaşanın kız ve erkek çocuklarda farklı biçimlerde ortaya çıktığının Freud tarafından keşfedilmesi de psikoloji bilimi açısından kavşak noktalardan biridir.

Freud’a göre kız çocuklarında babaya karşı duyulan aşırı hayranlığın nedeni annesinde ve kendisinde eksik olanın babasında olmasıdır. Bu nedenle kız çocukların cinsel gelişimleri erkeklerinkinden daha karmaşıktır. Erkek çocukların ilk sevgi nesnesi olan anne Oedipal dönemde de yerini korur ancak kız çocuklarınıninki değişerek anneden babaya geçer.³

Kadın cinselliği, çocukluk dönemlerinden başlayarak önemli farklılıklarla erkek cinselliğinden ayrılır. Toplumsal kurallar ve ahlâki değerlerin kız çocuğuna hem fizyolojik hem de ruhsal anlamdan ötekenden -erkekten- farklı olduğunu göstermesi, çıplaklığın beraberinde getirdiği “utanma” duygusunun kadın bireylerde erkeklere göre

³ Bakılabilir: (Freud 1999), (Freud 2000)

daha yoğun bir şekilde hissedilmesine neden olmuştur. Bu gibi nedenlerle de kadın, cinselliğini ve cinsel sorunlarını anlatmayı, açıklamayı “ayıp” ve “günah” saymıştır.

Ataerkil toplum düzeninde kadının cinselliğini evlilik öncesinde koruma altına alan tabular, kadının ilerleyen yaşamında onun ruhsal ve fiziksel anlamda kendini eksik ve yarım hissetmesine neden olmaktadır.

Türkiye’de dinin, değerlerin, tabuların arkasında yaşanan cinsellik kavramı özellikle kadın söz konusu olduğunda daha farklı kavramları da ortaya koymaktadır. Bunlardan bazıları bekâret, namus, töre cinayetleri gibi kavramlardır. Bu kavramların içine hapsolan modern Türk kadının içine düştüğü çıkmazlar, yaşadığı sorunlar oldukça önemli ve üzerinde durulması gereken konulardır.

0.3. Dünya Edebiyatında Kadın Cinselliği

Edebiyat, yaşamın “gerçeklerin kurmacası” olarak düşünüldüğünde, bu gerçekliğin içine kuşkusuz birçok konu girmektedir. İnsanoğlu yazmaya başladığı günden beri iki ana konu etrafında düşünür; aşk ve ölüm. Edebiyatın kurduğu dünyalar bu iki eksen üzerinde ilerler. Cinsellik de aşkın bir parçası olarak edebiyatta her zaman yer bulan önemli konulardan biridir.

“Tarih boyunca kadın bedenini bir nesne olarak gören ve ona kendine ait bir arzu alanını yasaklayan ataerkil söylem içinde gelişen edebi eserlerin çoğunda kadın; eş, anne, sevgili olarak tasvir edilir ve patriyarkal bir yapı içinde baskı altına alınan kadın, disiplin ve yeniden üretimin sembolü olur, aşkın ve arzunun değil. Cinselliğin ahlâktan asla özerkleşmediği, anneliğin mitleştirildiği bu yapıda kadın pasif, arzusunu sadece erkeğin katalizörü olarak görme, onun kendi bedenini, arzularını, isteklerini doğrudan ifade edebileceği olgusunu yâdsıma, erkek romanlarının eliyle sürekli yeniden üretilir. Kadın aşkını ve arzusunu, erkek cinselliği ve arzusunun parametreleriyle tanımlayan bu bakışta kadın karakterler elbette “olumsuz”dur.” (Öğüt 2006, 31).

Dünya edebiyatında kadın cinselliği ve cinsiyeti üzerinde oldukça cesurca duran iki önemli yazar vardır. *Simone de Beavouir* ve *Virginia Woolf*. İki yazarın da hem cinsellik üzerine hem de edebiyata kadın cinselliğinin yansıması üzerine önemli tespitleri vardır.

1.1950'YE KADAR TÜRK EDEBİYATINDA KADIN CİNSELLİĞİ

1.1. Türk Edebiyatında Cinselliğin Kısa Tarihçesi

Türk edebiyatında cinselliğin yerini araştıran en kapsamlı araştırma, 1976 yılında *Konur Ertop* tarafından **Milliyet Sanat** dergisine yazılan yazı dizisidir.⁴

Türk destan geleneğinde doğal bir cinsel yaşamın olduğu göze çarpmaktadır. Divan şiirinde özellikle 'gazel' türü, sevgilinin güzelliğini anlatmasıyla beraber onunla yaşanan her türlü ilişkiyi soyutlaştırarak anlatması bakımından önemlidir. Bununla beraber mesnevilerde cinselle ilgili açık ifadelerin yoğunluğu da dikkat çekmektedir. Yine Divan Edebiyatının bir parçası olan 'şehrengiz'lerde büyük şehirlerin kadın-erkek güzellerinin cinsel çekicilikleri de dile getirilmiştir. Halk şiirinde ise soyut bir güzellik canlandırılmaz ve sevgiliyle beraber olma isteği apaçık dile getirilir. Dadaloğlu, Karacaoğlan ve daha birçok şairin cinsel içerikli şiirleri vardır.

1.2. Modern Türk Şiirinde Kadın Cinselliği

Nazım Hikmet'in şiirlerinde yer yer görülen cinsel motifler, kadına duyulan hasret ve özlem mahkûmların durumunu çarpıcı bir şekilde vermek için kullanılır. *Orhan Veli* ve *Garipçiler* yaşama sevinci ve cinsellik arasında bağlantılar kurmuşlar ve "masumane" bir şekilde kadın bedeninden ve ona duyulan istekten söz etmişlerdir. Bunlara verilecek en iyi örnekler *Orhan Veli*'nin şiirleridir: *Şoförün Karısı*, *Aşk Resmigeçidi*, *Sere serpe...* *Melih Cevdet Anday* ise 'Cinsel İlişkiye Övgü' şiirinde daha çok imgesel yolla anlamı güçlendirir.

Behçet Necatigil'in şiirinde kadın cinselliği mitolojiyle iç içedir. Düşmüş kadınlar ve yaşantıları ise *Attilâ İlhan*'ın şiirlerinde sıkça karşımıza çıkmaktadır. İkinci Yeni'cilerin önemli temalarından biri olan cinsellik *İlhan Berk*'in şiirlerinde de önemli bir unsurdur. *İlhan Berk*'e göre bir kadınla birlikte olmak yalnızlığı giderir ve erkek,

⁴ Bakılabilir: (Ertop 1976 a-b-c-d-e-f-g-h-i-j-k-l-m)

kadın sayesinde anlam kazanır. *Edip Cansever*'in şiirlerinde cinsellik, daha yalın bir şekilde ortaya konmuştur.

Kadın cinselliğini en iyi anlatan şairlerden biri hiç kuşkusuz *Cemal Süreya*'dır. Cemal Süreya, kadın bedenini ve cinsel ilişkileri rahatsız etmeden, son derece estetik bir şekilde verir. Cinselliği canlı ve coşkulu bir şekilde anlatır.

1.3. 1950 Öncesi Türk Romanında Kadın Cinselliği

Türk edebiyatına batılı anlamdaki roman, 1860'tan sonra girer, bu ilk romanlar genellikle tanınmış Fransız romanlarından çeviri eserlerdir.⁵ Tanzimat döneminde yazılan romanlar genellikle teknik açıdan zayıftırlar ancak konu bakımından halkı eğitmek amacıyla yazıldıkları görülür. Özellikle Tanzimat'ın birinci devir yazarları toplum için sanat anlayışını benimsemişlerdir.

Tanzimat döneminde kadının günlük yaşamda daha fazla görünmeye başlaması; aile kurumu içindeki yeri ve önemi, görücü usulüyle evlilikte yaşadığı zorluklar, cariyelik kavramıyla birlikte eleştirilen esaret kavramı gibi konular üzerinde yazarların sıkça durduğunu görmekteyiz. Cariyelik konusu kapsamında ele alabileceğimiz kadın cinselliği, Tanzimat dönemi eserlerinde genellikle yüzeysel olarak üzerinde durulan bir konudur. Yazarlar daha çok kavramsal olarak esareti eleştirdiklerinden bunun bir parçası olan cinsellik üzerinde çok durmamışlardır. Bunun yanı sıra özellikle ahlâki boyutta işlendiğinde düşmüş kadınların Tanzimat romanında sıkça karşımıza çıktığını görüyoruz. Ancak Abdülhâmid döneminde yaşanan baskı ve beraberinde gelen sansür uygulamaları yazarları zor durumlarda bırakmıştır:

“Tanzimat'tan sonraki edebiyat artık basılı kitapla yayılma olanağına kavuşmuştur. Ancak, basılı kitap, karşısında sansür denetimini bulmuştu. “Basılmadan önce müsaade alma” uygulaması yazarın konusunu seçmesini, gönlünce işlemesini kısıtlayacak nitelikteydi. Ünlü Abdülhamit sansürünün baskısı sanıldığı gibi yalnız siyasal konularda değildi. Cinsellikle ilgili konular da yerleşik ahlâk kurallarına göre denetim altında tutuluyordu.”(Ertop 1976i: 18).

⁵ Bakılabilir: (Akyüz 1995: 66–67).

Tanzimat dönemi yazarlarından Şinasi edebiyatı “insana edep öğreten bir marifet” olarak tanımlıyordu. Dönemin birçok yazarı da Şinasi’yle aynı fikirdeydi ancak toplum yaşamındaki gerçeklerin gösterilmesi de gerekmektedir. *Abdülhak Hâmid Tarhan*’ın eseri ***Kahpe yahut Bir Sefilenin Hasbıhali (1886)*** Abdülhâmid dönemi sansür uygulamalarından nasibini alarak isim değişikliğine uğramıştır.⁶ Eserde kötü yola düşen genç bir kadının serüveni anlatılmaktadır. *Ahmet Mithad Efendi*’nin ***Henüz On Yedi Yaşında (1881)*** eserinde de geneleve düşmüş bir kadının hikâyesi anlatılır ve yazar, iyimserlikle onu düştüğü bu bataktan kurtarır.

Servet-i Fünûn dönemine gelindiğinde ise romanda teknik açıdan ilerlemeler görülmektedir. Edebiyatımızda önemli bir yere sahip olan *Hâlid Ziya Uşaklıgil*’in ***Aşk-ı Memnu (1900)*** adlı eserinin kadın kahramanı Bihter’in üzerinden tutku, tensel bağıklık gibi kadın cinselliğinin önemli noktalarına değinildiğini söyleyebiliriz. Yasak aşk teması bu romandan sonra edebiyatımızın önemli temalarından biri haline gelmiştir. Aynı dönem yazarlarından *Mehmet Rauf*’un ***Eylül (1901)*** adlı romanı, kahramanların psikolojik durumlarını incelemesi bakımından önemlidir. Eşya, mekân ve bireyler arasında kurulan tutku, kadının yaşadığı açmazı anlatması konusunda Türk edebiyatında bir dönüm noktasını oluşturur. Mehmet Rauf’un diğer romanlarında ve öykülerinde yer yer erotik unsurların olduğunu da söylemek gerekir.

Ahmet Rasim’in ***Hamamcı Ülfet (1898)*** adlı eseri edebiyatımızda kadın eşcinselliğini tarafsız ve toplumsal koşullar altında ele alan ilk eserdir. Kadın eşcinselliğinin çevre ve psikoloji gibi unsurlarla verilmesi bu eseri önemli kılan unsurlardır.

Hüseyin Rahmi Gürpınar ise cinsellik konusunu güldürücü ve taşlayıcı yanıyla ele almış bir romancıdır. Onun romanlarında hafif yaradılışlı kadınlar, metresler, kocasını aldatan kadınlar sıkça karşımıza çıkar. Cinsellik konusunda örnek verilebilecek en önemli eseri ***Ben Deli Miyim? (1925)*** Son Telgraf dergisinde yayınlanırken savcılık romanı ahlâk bozucu saymış ancak daha sonra roman aklanarak tefrika sürdürülmüştür.

Milli Edebiyat döneminin en önemli yazarlarından olan *Halide Edip Adıvar*, kadın duyarlılığını romanımıza yansıtan ilk kadın yazarlarımızdandır. Yazar ***Kalp Ağrısı (1924)*** adlı romanında yeğenin nişanlısıyla yasak aşk yaşayan genç bir kadını

⁶ Eserin künyesi için: (Enginün 1986: 94).

anlatır. Cinsel ilişkileri söz konusu eden bölümler kadının ruh çözümlemesinin yapılması açısından önemli kısımlardır.

Meşrutiyet yıllarında yazın hayatına başlayan *Selahaddin Enis Atabeyoğlu*'nun *Zaniyeler (1924)* adlı romanı 1. Dünya Savaşı yıllarında İstanbul'daki sefahat âlemini, haksız yollarla para kazanan zenginlerinin eleştirisini içermektedir. Romanın 'zina yapan kadınlar' adını taşıması ise kadın cinselliğinin para, zenginlik gibi kavramlarla yan yana getirmesi bakımından düşündürücüdür.⁷

Cumhuriyet döneminin en önemli yazarlarından biri olan *Peyami Safa*'nın *Bir Tereddüttün Romanı (1933)* iki kadın arasında bocalayan bir adamın iç katışmalarını ele alır. Peyami Safa'nın romanlarındaki birçok kadının "namus ve şeref" kaygıları yoktur. Yaşadıkları topluma yabancılaşmış ve bu toplumun değerlerini hayatlarından uzak tutan, arzularına göre hareket eden kadınlardır. *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu (1949)* ve *Yalnızız (1951)* romanları sanatının en olgun eserleri olduğu gibi kadının en büyük meziyetinin ahlâki değerleri (namus, şeref...) olduğunun dile getirilmesi bakımından da önemli eserlerdir.

Bu romanların yanı sıra özellikle 1923–1950 arası edebiyatımızın önemli bir kısmını oluşturan popüler aşk romanlarında da kadın cinselliği, genç kızların ergenlik dönemleri ve aşkları işlenmiştir. Bu dönemin en önemli yazarları arasında *Kerime Nadir* ve *Peride Celal* gösterilebilir.

2.1950 SONRASI TÜRK ROMANINDA KADIN CİNSELLİĞİ

1950 sonrası edebiyatımızda her açıdan bir yükseliş dönemine geçildiğini söylemek mümkündür. Toplumcu-gerçekçi roman anlayışın çeşitlenmesi, roman yazım tekniklerindeki değişim ve gelişim 1950 sonrası Türk romanın ayrı olarak değerlendirilmesi için önemli nedenlerdendir.

Tanzimat'la başlayan romanda kadını ve sorunları anlatma eğilimi, özellikle 70'li yıllara dek yüzeysel ve sorunu gösterme boyutunda kalmıştır. Ayrıca kadını ve

⁷ Bakılabilir: (Gündüz 2007, 415–416).

onun cinselliğini anlatanların genellikle erkek yazarlar olması, kadının bu konudaki sorun ve çözümlerinin açıklanması bakımından güçlük yaratmıştır.

1950 sonrasında Türk kadınının modern dünyanın bir parçası haline gelmesiyle birlikte kadın yazarların sayısında yadsınamayacak derecede bir artış görülmüştür. Özellikle 1980 sonrasında kadın hareketlerinin Türkiye'ye de yansmasıyla kadının ve sorunlarının edebiyata yansması daha kolay gerçekleşmiştir. Türkiye'nin 60'lı ve 70'li yıllarda yaşadığı sancılı süreçleri de ele alan romanlarda kadının artık erkeğin arkasında bir fon oluşturmak dışında hayatın sahnesine çıktığını ve ciddi konularda düşüncelerini söylediğini görmekteyiz. Bunun en önemli sebeplerinden biri de kuşkusuz eğitilmiş ve aydın kadının varlığını kabul ettirme çabasıdır.

*Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun **Panorama I-II (1953–1954)** adlı romanlarındaki kadınlarının çoğunun cinsellik konusunda eğitimsiz olduklarını görürüz. Bu kadınlar, cinsel duyguları bastırılmış kadınlardır.*

*Fakir Baykurt, özellikle Anadolu kadınının yaşadığı zorluklarını toplumcu gerçekçi çizgide vermeye çalışmıştır. **Yılanların Öcü (1954)**'nde, zina yapmanın kanunen suç ve dinen günah olmasına rağmen evli bir kadının eğer isterse bu suçun sonunda ölüm olan bu işi yapabileceğini görürüz. Kadının cinsel özgürlüğün cezalandırılmasının yanında, Anadolu'da yapılan görücü usulü evliliklere de eleştirir yazar.*

1950 sonrası romanında kadın cinselliğinin hem erkek hem de kadın yazarlar tarafından ele alındığını görmekteyiz. Bu iki çizgi üzerinden romanları ele almak daha yerinde olacaktır.

2.1. Erkek Yazarların Kadın Cinselliğine Bakışları

2.1.1. Kemal Tahir (1910–1973): Anadolu Kadınının Cinselliği

Neredeyse tüm romanlarında ilginç karakterler çizen Kemal Tahir, yine hemen hemen tüm eserlerinde 'ataerkil'dir. Kemal Tahir'in romanlarında güçlü bir namus

tutkusu ve kadını küçük görmüşlük vardır. *Esir Şehrin İnsanları (1956)* romanında, hür kadınlardan ürker ve cinsel isteğini açığa vuran kadınları da hor görür.⁸

Devlet Ana (1976) ve *Kurt Kanunu (1969)* romanlarında ise kahraman kadınlar dışındaki tüm kadınları önemsiz, hatta erkeğin “zevk aracı” veya “nesnesi” olarak görür. Bu önemsiz kadınlar hayvanla özdeşleştirilen haz düşkün kadınlardır.

Tahir’in romanlarındaki önemsiz kadınlar diğer bir deyişle cinsel istekleri fazla olan kadınlar yasak ilişkilere girmekten çekinmeyen hatta *Yedi Çınar Yaylası (1958)* romanındaki sapık ilişkileri yaşayan kadınlar alt tabakaya mensup kadınlardır. Cinsellik, bir düşkünlük ve bir gelişmemişlik belirtisidir ve Tahir’e göre seçkin tabakaya mensup kadınlarda bu özellikler görülmez.

“Bizim gibi büyük kesimi cinsellik sorununu tabu olmaktan çıkarıp çözemeyen toplumlarda görülen erkeğin üstünlüğü düşüncesi ya da kadının horlanmışlığı veya cinsel bir mata olduğu düşüncesi, onun nereneysel tüm romanlarında kendini göstermektedir.” (Gülendam 2006, 263).

2.1.2. Orhan Kemal (1914–1970): Aldatan Kadınlar

Orhan Kemal, *Suçlu (1957)* romanında İhsan’ın ikinci eşi Şehnaz’ı cinsel açıdan doyumsuz bir kadın olarak çizer. Şehnaz, İhsan’la aralarındaki yaş farkından dolayı onu aldatır.

Devlet Kuşu (1958) ve *El Kızı (1960)* gibi pek çok romanında da kullandığı kadın tipi, cinsel ihtiyaçlarını karşılayamadıkları için kocalarından şikâyet eden kadın tipidir. Bu kadınların bazıları kocalarını aldatırken, bazıları da toplumsal baskıdan korktukları için kocalarını aldatamazlar.

2.1.3. Orhan Hançerlioğlu (1916–1991): Büyük Balıklar

Büyük Balıklar (1952) romanında, büyük idealleri olan kişilerin büyük şehirlere olan özlemi anlatılır. Farklı sosyal konumlardan ve farklı yaş gruplarından kadınlar

⁸ Bakılabilir: (Gülendam 2006, 261).

romanın ana karakterlerini oluşturmaktadır. Bu kadınların ortak noktaları ise hepsinin cinsellikleriyle ön planda olmalarıdır.

Romandaki kadın ve erkek tüm karakterlerin düşündüğü tek şey cinselliktir. Toplumsal ve psikolojik sapkınlıkların iyi bir örneği olması açısından *Büyük Balıklar* önemli bir romandır.

2.1.4. Attilâ İlhan (1925–2005): Kadın Cinselliğine Cesur Bakış

Attilâ İlhan'ın *Hangi Seks (1976)* adlı kitabı Türk edebiyatındaki cinselliğe bakış açısından bir dönüm noktası niteliği taşımaktadır. Deneme-anı türündeki bu eserde Fransız edebiyatı tarihi başta olmak üzere dünyanın eşcinsel edebiyatı tarihinin kısa bir özetini yapar. Ayrıca eşcinselliği konu edinen metinleri yazarların yaşamöyküleriyle birlikte verir.⁹

Attilâ İlhan 70'li yıllardaki sancuları toplumsal-gerçekçi olarak anlattığı romanlarında cinselliğin yaşanması konusunu önemli toplumsal sorunlar arasında görür. İnsanı tanımlarken, onu duygu ve düşünceleriyle olduğu kadar cinselliğiyle de ele almak gerektiğini savunur. Konuları siyasi olan çoğu romanında karakterlerini cinsel kimlikleriyle de karşımıza çıkarır.

Türk edebiyatında kadın eşcinselliğini en çok yazan sanatçı Attilâ İlhan'dır. Romanlarındaki eşcinsel kadınlar, kıyafet değişikliklerinden saç kazıtmaya kadar birçok farklı sapkınlıklar yaparlar. *Bıçağın Ucu (1973)*, eşcinselliğin yer aldığı ilk romandır. Ana kahramanlarının eşcinsel ilişkilerine geniş yer veren *Fena Halde Lemar (1980)* ve *Hacı Hanım Vay (1984)* romanları edebiyat çevrelerince şiddetle eleştirilmiştir. Bu romanlarda kadın cinselliğinin arka planında sorgulanan konular kadınlar için son derece önemli konulardır. Kadının Osmanlı toplumundaki yerinden, kumalık ve çok eşliliğe kadar birçok konuları bu romanlarda sorgulayan Attilâ İlhan, kadının cinsel kimliğinin anlatılması konusunda öncü yazarlardan biridir.¹⁰

Yazar, *Hangi Seks*'ten sonra ikinci rehber kitap olarak da *Yanlış Kadınlar Yanlış Erkekler (1985)*'i yazmıştır. Cinsellik konusunda bu kadar çok roman yazan

⁹ Ayrıntılı bilgi için : (İlhan 1976a).

¹⁰ Bakılabilir: (Gündüz 2007, 439).

İlhan'ın bu romanlar yüzünden hiç yargılanmaması ise döneminde birçok yazarın aynı konularda yargılanmasını göz önünde bulundurduğumuzda ilgi çekicidir.

2.1.5. Çetin Altan (1926-): Müstehcenlik Suçlamaları

Çetin Altan'ın *Büyük Gözaltı* (1972) romanında erkek kahramanını çocukluğundan alarak cinsel yaşamı esas alarak anlatır. Hayatının her döneminde kadınları cinsel meta olarak gören kahraman dönemin siyasal olaylarından etkilenen kişilerden biridir.

Yazarın *Bir Avuç Gökyüzü* (1974) romanında da cinselliğin önemli bir noktada olduğunu görmekteyiz. Ancak 70'lerin politik yaşamı düşünüldüğünde bu dönem eserlerinin çoğunda olduğu gibi bu romanda da cinsellik siyasetle ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Kadına duyulan hasret, ceza evinde bastırılmak zorunda kalan duygular güçlü şekilde verilmiştir.

Yayınlandığı tarihlerde müstehcenlik suçlamalarıyla tanınan *Bir Avuç Gökyüzü* için hazırladığı raporda Vedat Günyol, romanla ilgili görüşlerini şu şekilde açıklar:

“Roman bütünüyle ele alınacak olursa, özellikle, yazarın asıl amacının, eserin orasına burasına açık saçık hikâyeler sokuşturarak şehvet duygularını uyandırmak değil, fikir suçlusu olarak, üst üste-kısa aralıklarla-hapis cezasına çarptırılan bir insanın, bu aralıklarda çektiği tarifsiz ezaları anlatmak olduğu görülür.” (Günyol 1999, 170).

2.1.6. Yusuf Atılgan (1921–1989): Zebercet ve Kadınlar

Aylak Adam (1959) ve *Anayurt Oteli* (1973) romanlarıyla edebiyat tarihimizde kendine yer bulan Yusuf Atılgan, hemen hemen tüm yapıtlarında diğer insanlardan farklı karakterler yaratır ve bu kişilerin kendi dünyalarında yaşadığı sorunları, çıkmazları dile getirir.

Anayurt Oteli'nde Zebercet, çevresiyle ve toplumla çok ilgisi olmayan bir karakterdir. Onu intihara sürükleyen sorunlarından biri de cinselliktir. Onun macerasının Ankara treniyle gelen kadınla ilgili düşünceleriyle saplantılı bir hal aldığını görürüz. Bunun yanında odacı kadınla yaşadığı cinsel birliktelikler de kadın cinselliği

konusunda önemli ipuçları verebilir. Zebercet'in yıllarca bastırmış olduğu cinselliği ortaya çıkar. Kadın karakterler bu cinselliğin bazen soyut anlamda, bazen de pasif olsa da somut anlamda içinde bulunurlar.¹¹

Aylak Adam'da ise roman kahramanı tarafından bekâret ve namus konularına erkek bakışıyla eleştiriler yapılmıştır.

2.1.7. Erhan Bener (1927-): Loş Ayna'daki 'Kadın'

Erhan Bener, yaşadığı dönemdeki aydının içinde bulunduğu korkuları, yalnızlığı, çelişkileri ruh çözümlemeci bir yolla işlemiş önemli romancılarımızdan biridir. Bener'in birçok yapıtında kadın cinselliğine eğildiği ve bu konudaki sorunlara farklı bakış açısıyla değindiğini görmekteyiz.

Loş Ayna (1960) romanında önüne gelen her erkekle birlikte olan hasta ruhlu bir kadını anlatan Bener, kadındaki bu cinsellik düşkünlüğünü geçmişinde yaşadığı olaylarla ilişkilendirir. Hayatına giren kimse bu hastalığını anlayamaz ve ona bu konuda yardımcı olmak istemez.

Son romanlarından biri olan *Stradışı Bir Kadının Otobiyografisi (2004)*, kadın cinselliğinin işlendiği en güçlü romanlardan biridir. Bir kadının kendini, cinselliğini tanımasına dair her şey bu romanda bulunmaktadır.

Erhan Bener, Türk kadının cinselliğini özgürce yaşayamadığı konusuna dikkat çeker ve cinselliğin toplumumuzda kötü ve ayıp olarak gösterilmesinin kadının, cinselliğe ilişkin düşüncelerinin kötü yönde ilerlemesine sebebiyet verdiğini dile getirir.¹²

2.1.8. Ahmet Altan (1950-): Sudaki İz, Aldatmak ve Diğerleri

Sudaki İz (1985) romanı da cinsellik içeren birçok roman gibi müstehcen bulunmuş ve toplatılmıştır. Uzun yıllar yasaklı olan kitap mahkeme kararıyla yeniden basılmıştır. Romanın cinsellik içeren kısımlarında kadın bedeninin yer yer şiirsel bir dille anlatılması dikkat çekicidir.

¹¹ Bakılabilir: (Moran 2006b, 291–313).

¹² Bakılabilir: (Erciyas 2004)

Kılıç Yarası Gibi (1998) ve *İsyan Günlerinde Aşk (2001)* romanları da tarihi alt yapılarına rağmen, cinselliği ve kadın bedeninin anlatılmasını beklenti haline getirmesi bakımından yayınlandıkları dönemlerde dikkatleri üzerine çekmiştir.

Son olarak *Aldatmak (2002)* romanında üst sınıf insanların çarpık aile ve evlilik ilişkilerini gözler önüne seren yazar, kimi eleştirmenlere göre; popüler kültürün bir parçası olarak kadın cinselliğini romanlarına yansıtmaktadır.

“Kadın okurlar birer kadın olarak o cinsel betimlemelerde ne görüyorlar bilemem, ama bir erkek okur olarak kesinlikle şunu söyleyebilirim: Ahmet Altan’ın cinsellik betimlemeleri bütünüyle erkeği merkeze koyan bir mantık taşıyor. Kadınları anlatan bu romanlar fazlasıyla “erkek” ve bizim ülkemizin kadınları, tuhaf bir biçimde aynı kitaplarda kadının cinsel özgürlüğünü görüyorlar.” (Korat 2009)

Bu yazarların dışında *Oğuz Atay*, *Demir Özlü*, *Selim İleri*, *Bilge Karasu*, *Nedim Gürsel* gibi yazarlarımız da romanlarında genel olarak cinsellik olgusuna, eşcinsellik ve kadın cinselliği gibi konulara yer veren yazarlarımızdandır. Son dönem yazarlarımızdan *Nedim Gürsel* ve *Murathan Mungan* da bu konulara sıklıkla eğilen ve romanlarında yer veren önemli yazarlardan biridir.

Erkek yazarlarımızın kadın cinselliğe bakışları 1970’lerden sonra biraz da olsa değişmiştir. Daha önce cinsel bir meta olarak romanda yerini alan kadın, bu tarihten sonra cinsel meta kimliğini tam olarak yok edemese de cinsel özgürlüğünü arama konusunda önemli mesafeler kat etmiştir.

Kadın cinselliğinin Türk romanındaki en güçlü yansımalarının kadın yazarlar tarafından verildiğini söyleyebiliriz. Kadının cinselliğine bakışı, ilişkilerini, bedenini, kimliğini sorgulayışı bu romanların ana izleğini oluşturmaktadır.

2.2. Kadın Yazarların Kadın Cinselliğine Bakışları

2.2.1. Sevgi Soysal (1936–1976): Feminizmin Çığırtaan Olmayan Öncüsü¹³

¹³ Gürsel Aytaç’ın 11 Şubat 1993’te Cumhuriyet Kitap’ta yayınlanan yazısının başlığıdır.

Kadın sorunlarını büyük bir ciddiyetle edebiyata yansıtan ilk kadın yazarlarımızdan biri Sevgi Soysal'dır. Konu sıkıntısı çeken Türk romanına kadın sorunlarına bakışıyla yeni bir soluk kazandırmıştır.¹⁴

İlk romanı *Yürümek (1970)*, kadının kendini, cinselliğini keşfini ele alan önemli romanlardan biri olarak karşımıza çıkar. Türk kadınının tabularla ve kurallarla örülü yaşamında cinselliğin yerini sorgulayan eser, çocuklukta yaşanan kimi deneyimlerin bireyin sonraki yaşamında onu derinden sarsan sonuçlar doğurabileceği gözler önüne serer. Cinselliğin aile tarafından bilinçli bir şekilde çocuğa anlatılmamasının, çocuğun cinselliği yanlış anlamlandırmasına sebep olabileceği ve yetişkinlik döneminde saplantılı ilişkiler kurabileceği gerçekleri üzerinde durulmaktadır. *Yürümek* romanı 1970 yılında *Oğuz Atay*'ın **Tutunamayanlar**'ı ile birlikte TRT Başarı ödülünü alır. Roman müstehcen olduğu gerekçesiyle toplatılır ancak daha sonra yapılan araştırmalarda bilirkişi raporlarıyla aklanmayı başarır.

Yenişehir'de Bir Öğle Vakti (1974) romanında, kadının cinsel meta olarak algılanışı ve bu durum karşısındaki ilgisizlikler üzerinde duran Sevgi Soysal, kadının kimliğini kavramasında önemli tespitlerde bulunur.

Şafak (1975), Sevgi Soysal'ın yazın hayatında önemli noktalardan biridir. 12 Mart Dönemi romanlarına yansıyan iç acıtıcı sahneler onun romanında da kendini hissettirir. Düşünce suçu işleyen kadınlara uygulanan cinsel işkenceler *Şafak*'taki kadın kimliğinin ana sorunlarından birini oluşturmaktadır. Sevgi Soysal *Şafak*'ta sadece içerik açısından değil, şekil ve kurgu açısından da kendini geliştiren bir çizgide ilerlemiştir.

Sevgi Soysal, yaşadığı dönemde kadın cinselliğini büyük bir cesaretle işlediği için çok kişi tarafından eleştirilmiştir. Ancak 1980'lerde daha çok söz edebileceğimiz Türk edebiyatındaki feminist duruşun ilk habercilerinden biridir. Kadın cinselliği ilk kez onun tarafından enine boyuna, tüm sorunlarıyla okuyucuya sunulmuştur.¹⁵

2.2.2. Leyla Erbil (1931-):Cinsellik Sorunsalı

Leyla Erbil'in romanlarında kadın cinselliği konusunun temel bir sorunsal olduğu, yazarın bu konuyu ısrarlı ve tutarlı bir şekilde ele aldığı görülür. Erbil, tüm

¹⁴ Bakılabilir: (Gündüz 2007, 479).

¹⁵ Sevgi Soysal için bakılabilir: (Uyguner 2002).

romanlarında, yarattığı kişilerin geçmişleri, özellikle çocukluk dönemleri ve aile ilişkileri üzerinde durur ve böylece çocukluk deneyimlerinin, bireylerin yetişkinlik dönemlerinde, diğer cinsle kurdukları ilişkileri yaşamalarında ve cinsel hayatlarında belirleyici bir unsur olduğunu dile getirir.

Erbil, romanlarının odağına kadınları özellikle de “aydın” kadınları yerleştirir. Bu kadınların cinsellik konusunda “yaralı ve hasta olduklarını” işaret eder. *Tuhaf bir Kadın (1971)* romanında Nermin, *Karanlığın Günü (1985)* romanında Nesli, İkbal ve Asiye, *Mektup Aşkları (1988)* romanında Jale ve Sacide, *Cüce (2001)* romanındaki Zenime yazar ve şair kimlikleriyle dikkat çekmektedir.

İlk romanı *Tuhaf Bir Kadın*’da cinselliğin erkek ve kadın açısından ayrı ayrı değerlendirildiğini görmekteyiz. Kadın için cinsellik; sevgi, içtenlik aşk gibi kavramları ifade ederken; erkek için sadece biyolojik bir ihtiyaçtan ibarettir. Nermin’in kocasıyla duygusal iletişim kuramamış olması cinsel ilişkiye girmekten kaçınmasına yol açar ancak kocası şiddet kullanarak da olsa istediğini alır. Bu nedenle de Nermin, cinsellikten ve cinselliği çağrıştıran her şeyden nefret eder. Tüm bu sorunlar dışında yazar, ensest olgu üzerinde de durmaktadır.¹⁶

Karanlığın Günü romanında ise cinselliğin yaşanışına dair farklı örneklemelerde bulunur. Cinsel uyumu yakalayan bu yüzden de mutlu olan bir çifti ele alarak cinselliğin doğal ve yaşamı tamamlayıcı bir unsur olduğunun altını çizer. Ancak diğer roman kişilerinin cinselliği bir “cezalandırma” aracı olarak kullandıklarını göstererek iki örnek arasında bir tezat kurar. Bunun yanı sıra kadının reklâm ve medyayla cinselliğinin verilmesine ve kadın bedeninin metalaşması konusuna ciddi eleştiri yapmıştır. Roman, devrimcileri ve polisleri, hurafe ve bilimi, saçma ve mizahı, grotesk ve düşseli, cinsellik ve ölümü iç içe geçirerek anlattığı kendine özgü bir kurguya sahip olan şiirsel bir romandır.¹⁷

Mektup Aşkları romanında ise cinselliğin “insani” özelliğinden soyutlandığını ve kin, intikam, öfkenin dışı yansıması gibi duygular eşliğinde yaşanması ele alınmıştır. Romanın başkışisi Jale’nin cinselliğin “hayvani” oluşunu düşünmesi de bu bağlamda

¹⁶ Bakılabilir: (Dündar 2005, 50).

¹⁷ Bakılabilir: (Dündar 2004)

dikkate değer bir noktadır. Ancak cinsellikle ilgili bu düşüncelerine karşın roman, cinsellikten uzakta, “kirlenmemiş” ve maddileşmemiş aşkın saf gerçekliğini işler.

Cüce, Leyla Erbil’in tanık olduğu olayların acı ve ironik bir eleştirisini yaptığı romanıdır. Cüce romanında anlatının sınırlarını zorlayan Erbil, kendisiyle söyleşi yapmak için gelecek gazeteciyi bekleyen bir yazarın bu bekleyiş sırasında yazdıklarını anlatır. Fantastik öğeler taşıyan roman, Erbil’in cinsellik temasını işlediği romanlarından biridir.

“Erbil, yapıtlarında cinselliğin tabu olduğu bir toplumda nasıl çarpıtıldığını, yozlaştırıldığını ve cinsel sapkınlıkları çoğaltan böyle bir toplumdaki aksaklıkları tüm açıklığıyla dile getirir.” (Dündar 2004, 92).

Leyla Erbil, romanlarında cinselliğe önemli bir yer ayırır. Kadın ve erkek arasındaki çatışma, kadın yazarlık durumu, medyadaki yozlaşma, cinselliğin popüler kültüre alet edilmesi gibi pek çok sorunu kadının cinselliği boyutunda ele alır.

2.2.3. Adalet Ağaoğlu (1929-): Aydın Kadının Cinsel Bunalımı

Adalet Ağaoğlu, kadının toplumsal değişim süreçleri içindeki konumunu yansıtmayı amaç edinmiş, kadınlık bilincini insanlık sorunsalı olarak irdelemiştir. Ağaoğlu; cinselliği, cinsellik eğitimi, cinsellikle ilgili ahlâki değerler ve bunların kadın üzerindeki etkileri açısından işlemiştir.

Ağaoğlu’nun romanlarında cinsellik, eğitilmiş ya da eğitimsiz bütün kadın karakterlerde önemli bir unsur olarak karşımıza çıkar. Eğitilmiş olsalar bile kadınlar, eşleri ya da sevgilileriyle yaşadıkları ilişkilerinde bilinçaltılarına inen toplumsal ve kültürel baskılardan kurtulamazlar ve kendi içlerinde derin çatışmalar yaşarlar.¹⁸

Ölmeye Yatmak¹⁹ (1973) romanında Aysel için cinsellik, hayatının bir döneminde tabudur. Ancak Aysel’in cinsellikle ilgili yarattığı tabu diğer kadın karakterlerinkinden farklı olarak geleneksel yaşam şekli ve cumhuriyet düşüncesi arasında kalmak şeklinde ortaya çıkar. Aysel geniş anlamda ikinci seçeneği seçmiş ve aydın kimliğine uygun olan batılılaşmadan yana olmuştur. **Ölmeye Yatmak**’ta cinsellik,

¹⁸ Bakılabilir: (Gören 2008, 87–114).

¹⁹ Dar Zamanlar adı altında üçlemidir; *Ölmeye Yatmak* (1973), *Bir Düşün Gecesi* (1979) ve son roman *Hayır* (1987).

toplumsal ve tarihsel sorgulamanın arka planında kalmıştır. Aysel'in kocasına ihanet etmiş olmasını, cumhuriyetin ilkelerine ihanet etmekle bir tutan düşüncesi, cumhuriyetin ilk dönemlerinde yaşayan kadınlar için cinselliğin görev duygusuyla ne kadar bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. *Bir Düğün Gecesi (1979)* ve *Hayır (1987)* romanlarında ise Aysel'i daha farklı düşüncelerle karşımızda buluruz.

Aysel için Engin'le olan birlikteliği, onun için bir dönüm noktasıdır. Bu cinsel birliktelik sadece bir öğretmenin bir öğrencisiyle yaşadığı ilişki değildir, aynı zamanda Aysel'in kadın kimliğinin farkına varması demektir. “ Aysel'in bu cinsel deneyimde sadece cinsel kimliğiyle değil, bu cinsel kimliğin şekillenmesinde etkili olan bütün geleneksel ve ideolojik unsurlarla hesaplaşması vardır.” (Gören 2008, 105).

Bir Düğün Gecesi'nde Aysel'in hissedilen ağırlığına rağmen, ön plana çıkan Tezel, cinsiyetiyle ve cinsellikle ilgili hiçbir tabuya sahip değildir. Hatta onun aldatma konusunda hiçbir sınırı tanımadığını görürüz. *Hayır*'da ise ilerlemiş yaşıyla doğru orantılı olarak Aysel'in cinsel hayatıyla ilgili daha az bilgiyle karşılaşırız.

Fikrimin İnce Gülü (1976) romanında Bayram'a aşık olan Kezban'nın onu sevmesine rağmen onunla birlikte olmayışı, toplumun ahlâki değerlerine göre evlilik öncesi cinsel ilişkinin ayıp, günah sayılmasıdır.

Yazsonu (1980), kocasıyla ilgili cinsel tatminsizlik yaşayan Nevin karakterini tanımamızı sağlar. Bu durumun nedeni olarak da ülkenin içinde bulunduğu kötü durumu gösterir. Yazarın diğer romanlarında da sıkça üzerinde durduğu bu konu, cinselliğin siyasallaşması durumunu göstermektedir. Eserde ayrıca cinselliğin ve evliliğin temelindeki bazı ahlâki unsurların çatışması durumu diğer karakterlerle verilmiştir.

Üç Beş Kişi (1984) romanında ailesinin baskısıyla sevmediği bir erkekle evlenen Kısmet, evlilik hayatında dolayısıyla da cinsel hayatta başarılı olamaz. Aşık olduğu erkeğin elini bir kez bile tutamayan Kısmet, ileri dönemlerde cinsel ve duygusal açılardan kendini boşlukta hisseder. Kısmet bedenini tanımaz, bilmez, göstermek istemez. Romanın diğer kadınlarında da ciddi boyutta cinsellikten yoksunluk, cinsellikle ilgili konularda bilgisizlik vardır.

Ruh Üşümesi (1991), diğer romanlarından ayrı olarak değerlendirilmesi gereken bir romandır. Ağaoğlu'nun “cinselliğin yazı dilini denedim” dediği (Ağaoğlu 2008a,

35), edebiyatımızın ilk erotik romanı olarak tanımlanan **Ruh Üşümesi**, “Oda romanı” nitelemesiyle “oda müziği”nin Türk romanına yansımış şeklidir.

“Ağaoğlu’nun Ruh Üşümesi’nde ‘Kadın’ karakterini ve onun cinselliğini nasıl oluşturduğuna bakmak gerekir. Çünkü kanaatimize göre, bu romandaki ‘Kadın’, yazarın diğer tüm eserlerindeki kadınların bir bileşkesi sayılmalıdır.” (Gören 2008, 88).

Ruh Üşümesi’ndeki Kadın, yaşadığı cinsel deneyimler nedeniyle sıkıntılıdır ve bir arayışın içindedir. Hep bir ‘ruh üşümesi’nden korkar ve aslında ahlâkın, toplumun, geleneğin, siyasetin ve kişisel çıkarların olmadığı bir birliktelik istemektedir.

Sonuç olarak Adalet Ağaoğlu, romanlarında kadın karakterleri cinsellik açısından farklı boyutlardan ele almıştır. Geleneksel değerlerle yetişen kadınların cinsellikle ilgili tabularını hâlâ koruduğunu ortaya koyan yazar, bu kadınların çocuklarını da kendilerini gibi yetirirler. Romanlarda, cinsel özgürlüğünü kazanan kadınlar, kendilerinin ve toplumun tabularını yıkmada çeşitli zorluklar yaşarlar. Bu kadınlardan bazıları cinselliği temel bir özgürlük olarak algılamakta kimileri de cinselliğini, kadınlığını çıkarları için kullanır.

2.2.4. Füzûzan (1935-): Kırk Yedi’liler ve Bir Dönemin Sancısı

Füzûzan, yazar kimliğini daha çok öykülerle gösteren kadın yazarlarımızdan biridir. Ancak, *Kırk Yedi’liler (1974)* romanı, 71 darbesinin etkileri atlatıldıktan sonra yükselen toplumsal hareketlilik içinde yazılan önemli romanlardan biridir.

Kırk Yedi’liler Türkiye’nin yakın tarihinin sancılı süreçlerini anlatmasının yanı sıra, cinselliğin siyasal düşüncelerin içine serpilmesi bakımından ilgi çekicidir. Doğal cinsel birlikteliklerin yanı sıra, siyasal suçlar yüzünden gözaltına alınan genç kızlara sorgu sırasında yapılan cinsel işkencelerin gerçekçi bir şekilde anlatıldığını görmekteyiz.²⁰

2.2.5. Pınar Kür (1943-): Yarın Yarın ve Asılacak Kadın

²⁰ Bakılabilir: (Ertop 1976m, 16).

1970'li yılların tabularını yıkan kadın yazarlardan biri de Pınar Kür'dür. Kadının toplum içindeki kimliğini irdeleyen yazar, toplumdaki rolü çoğu zaman sadece cinselliğiyle özdeşleştirilen kadınının cinsel kimliği üzerinde durur.

Pınar Kür, *Yarın Yarın (1976)*, romanında 12 Mart olayları sırasında bir devrimci tipinin serüveni arasına sinema oyuncusu genç bir kadının öyküsünü de yerleştirmiştir. Cinselliğin zevk ve mutluluk veren biçiminden çok acı ve korku veren işkence şeklinde romana yansımaları, dönemin zor koşullarına gönderme olarak dikkat çekmektedir. Genç kadının, erkeğin karşı konulamaz gücü karşısındaki teslimiyeti ve yenilgisi *Yarın Yarın*'da önemli bir yer tutar. Dönemin birçok romanı gibi Pınar Kür'ün bu romanı da toplatılmış, daha sonra mahkeme kararıyla yeniden basılmıştır.

Kür'ün yasaklanan diğer romanı *Asılacak Kadın (1979)*, bilinç akışının kullanıldığı romanlardan biridir. Romanda hâkim, kadın ve kadına yardım eden genç adamın iç konuşmaları üç bölüm olarak verilmiştir. Roman, cinsel bakımdan sömürülen ve sonunda cinayete sürüklenen genç bir kadının, Melek'in, serüveni anlatılır.

2.2.6. İnci Aral (1944-): Kadının Renkleri; Yeşil, Mor, Safran Sarı

İnci Aral, toplumda korkulu bir şekilde yaşanan ama aslında var oluşu hissetmenin bir biçimi olarak yorumladığı cinselliğin; ahlâki değerler içinde tutsak edilmesi, baskı altında tutulması, bireyin özgürleşme isteğiyle olan ilgisi, evlilikteki önemi üzerinde durur ve cinselliğin bir ilişkinin yürümesinde tek başına yeterli olmayacağını vurgular.²¹

*Yeşil*²² (1994) romanında, toplumca yasak kabul edilen evlilik öncesi ilişkiye, evlilik dışı ilişkilere, eşcinselliğe, ensest ilişkilere yer vermiştir. Özellikle, en trajik ve acıtıcı bulduğu ensest ilişkilere maruz kalan insanların dramını gözler önüne serer.

Ölü Erkek Kuşlar (1991) romanında da kadın duyarlılığını, kadın kimliğini, kadınların ahlâki değerler karşısında yaşadıkları sorunları, bunların en önemlilerinden biri olan cinselliği anlatır.

²¹ Bakılabilir: (Özdemir G. 2009)

²² Yeni Yalan Zamanlar-I

Hiçbir Aşk Hiçbir Ölüm (1997) romanı, gençliğini hoyratça harcayan ve yaşlandıkça kendini, yaşamını sorgulayan bir anne ile boşanmak üzere olan kızının öyküsünü anlatır. Bu iki kadını ve onlarla birlikte yaşayan erkeklerin karşılaştıkları sorunları irdeleyen yazar, hayata farklı bakan bu insanları ölüm gerçeğinde birleştirir.²³

İçimden Kuşlar Göçüyor (1998) romanında ise Türk edebiyatında üzerinde çok az roman yazılan bir konuyu ele alır. Romanın ana konusu menopoz dönemindeki bir kadının yaşadıklarıdır. Anı-roman şeklinde nitelenen roman, kadın cinselliğinin zaman içindeki değişimini anlatması bakımından dikkate değerdir.

Mor (2003), Yalan Zamanlar serisinin ikinci kitabıdır. Eserde ekonomik nedenlerle “telekızlık” yapan genç kızlar vardır. Bununla beraber çıkar, para, güç döngüsünde cinsel tercihlerini değiştiren insanlar söz konusudur.

Taş ve Ten (2005), yazarın son yazdığı romanlardan biridir. Türkiye’de yaşanan zor dönemlerde insanların geçirdikleri değişimi, yitirilen umutları ve yalnızlıkları orta yaş dönemini yaşayanların ruhsal durumlarıyla vermeye çalışmıştır. Arzuları, heyecanları kaybolan bir neslin yolculuğunu yapar.

Safran Sarı (2007), Yalan Zamanlar serisinin üçüncü kitabıdır. Safran Sarı’da taşralı, kapalı birinden; var olma mücadelesiyle kültürlü, bilinçli bir telekıza dönüşen, adını değiştiren, Eylem üzerinde yoğunlaşır. Onun duygusal, düşünsel, ekonomik, toplumsal ve cinsel hayatı üzerinde uzun sorgulamalar yapar. **Yeşil ve Mor** romanlarındaki karakterlerle de hesaplaşmasını sürdürdüğünü görürüz.

2.2.7. Duygu Asena (1946–2006): Türk Edebiyatında Feminizm

Duygu Asena, Türkiye’de 1980 askeri darbesinin sonrasında gerçekleşen feminist hareketlerin edebiyattaki öncülerinden biridir. Gazetecilik yanı sıra daha ağır basan Asena’nın kadın duyarlılığı ve Türkiye’deki feminizm hareketlerinin öncülerinden biri olması sık sık eleştirilmesine sebep olmuştur.

Kadının Adı Yok (1987), Türk kadının bastırılmışlığını ilk kez çok yüksek sesle dile getiren bir romandır. Yayınlandığı dönemde çok satanlar listesine giren roman,

²³ Bakılabilir: (Gündüz 2007, 504).

yakın çevresindeki erkeklerden bile taciz gören genç bir kadının Türk toplumunda edinmeye çalıştığı yeri simgeler.

Kahramanlar Hep Erkek (1992) ve *Aslında Aşk da Yok (1987)*, *Aynada Aşk Vardı (1999)*, *Aslında Özgürsün (2001)* ve *Aşk Gidiyorum Demez (2003)* romanlarında kadın sorunlarına feminist bir kadının bakışıyla yaklaşan Duygu Asena, cinsellikle doğurganlığın ayrıştırılması gibi konuların üzerinde titizlikle durmuştur. Son romanı *Paramparça (2004)*'da ise kadın gözüyle erkek dünyasını aralar.²⁴

2.2.8. Ayla Kutlu (1938-): Kadınlığın Tarihçesi

Ayla Kutlu'nun yazarlık tavrı, yaşadığı ülkenin tarihsel toplumsal gerçekleriyle harmanlanmıştır. İlk romanı *Kaçış (1979)*, toplumsal sorunları irdelediği ve kendi kuşağının yaşadığı mücadeleyi anlatır. *Cadı Ağacı (1983)* ile bireyselliğe yönelen yazar, kadın kahramanının hayalleriyle gerçeklerin çatışmasını konu eder. *Bir Göçmen Kuştur O (1986)*, Osmanlı'nın son dönemlerinden cumhuriyetin ilk yıllarına uzanan kitap da kadın yine cinsel bir metadır.

Kadın Destanı (1994), tarih bilinciyle kadın duyarlılığını birleştirdiği romanıdır. Erendiz Atasü roman hakkında şu saptamaları yapar:

“Kadın Destanı'nın yoğun içeriğini görece kısa bir metinde –mensur şiir mi demeliyim acaba- iletebilmeyi Ayla Kutlu harika bir metaforla başarır: Fahişe ile rahibeyi aynı vücutta, aynı hayatta birleştirerek. Böylece kadınlık acılarının temelinde yatan bölünmeyi –ataerkil uygarlığın erdemli/erdemli kadın ayrımını, kadın bedenini kadının tümsel varlığından kopartıp şeyleştirilen kavramsal ve fiili yaklaşımı- hem açığa vurur, hem de aşar.” (Atasü 2008, 33).

2.2.9. Erendiz Atasü (1947-): Kadınlığın Yakıcı Mevsimi

Erendiz Atasü, yazarlık yolculuğuna öyküyle başlamış ve uzun bir süre yazdıklarını yayımlatmamıştır. Eserlerinde kadına ve kadının sorunlarına geniş yer veren yazarın ilk romanı *Dağın Öteki Yüzü (1995)*, Cumhuriyetin ilk kuşağını ve bu kuşağın yaşadığı sorunları gözler önüne serer. Romanda kadın-erkek cinsleri arasındaki

²⁴ Bakılabilir: (Gündüz 2007, 468).

farklılıklardan çok 'insan' nın yaşadığı çelişkiler üzerinde durulmaktadır. Erendiz Atasü'nün bu ilk romanında Virginia Woolf etkileri vardır.

Gençliğin O Yakıcı Mevsimi (1999), genç bir kadının cinselliğini fark etmesi ile başlayan değişimlerini, hayallerini, hayatın gerçeklerini konu edinen romanıdır. Yazar, kendisinin de içinde bulunduğu 68 kuşağını anlattığı romanında, genç kadının cinselliğini keşfederken toplumsal değerleri ve arzuları arasında kalması ve bu ikilem yüzünden yaşadığı çelişkiler anlatılır. Yazar bir röportajında romanında neden kadın cinselliğini işlediğini şu şekilde anlatır:

"Kadınların cinsellik adı altında kırık birtakım deneyimler yaşadıklarını biliyorum. Ama bunların kadınlar tarafından kolay kolay itiraf edilmediğini, erkekler tarafından ise tahmin bile edilmediğini söyleyebilirim. Beni bunlara yazmaya iten, kadınların kırık, kırgın yaşantılarını romanın ulaşabildiği ölçüde insanlığın bilincinde berraklaştırmaktı. Bu konuda kadın yazarlara bir görev düştüğünü düşünüyorum. Çünkü cinsellik sonuçta içsel bir yaşamdır. Bu içsel yaşantıları dile getirmek kolay değildir. Uygun sözcüklere yazarın ulaşması daha kolay diye düşünüyorum." (Erçetin 2009)

Son romanı ***Bir Yaşadönümü Rüyası (1999)***, Reşat Nuri Güntekin'in *Çalığışu* romanının çağdaş bir parodisidir. Atasü'nün Feride'si, Güntekin'in Feride'sine benzer ancak farklı olduğu noktalar da fazladır. Feride kocasıyla yaşadığı cinsel hayattan mutlu değildir, geçirdiği rahim ameliyatından sonra da kendinde hissettiği büyük eksiklik onu boşanmaya kadar götürür. Feride'nin tensel açıdan bağlandığı Kamuran ise gerçekte eşcinseldir.²⁵

2.2.10. Tezer Özlü (1943–1986): Kadın Bedeninde İşkencenin Etkisi

Tezer Özlü, hayatını sorgulayarak geçiren ve yaşadığı bunalımlardan yazarlık kurtulmaya çalışan yazarlarımızdan biridir. İlk romanı ***Çocukluğun Soğuk Geceleri*** (1980)'nde, çocukken yaşadığı eşcinsel ilişkilerden, bedeninde hissettiği işkence acılarına kadar kadın cinselliğiyle ilgili birçok konuya değinir.

Bir İntiharın İzinde (1983) ve ***Yaşamın Ucuna Yolculuk (1984)*** romanlarında da kadınların maruz kaldığı şiddet ve cinsel taciz gibi konulardan bahsetmiştir. Tezer

²⁵ Bakılabilir: (Doltaş 2009)

Özlü cinsel tacizi yapıtlarında ideolojik kalıplara ihtiyaç duymadan, yalın ve hayatın bir parçası olarak yansıtmıştır.

2.2.11. Latife Tekin (1957-): 80'lerde Kadın Olmak

Latife Tekin'in romanlarına kadın cinselliğinin işlenmesi açısından baktığımızda *Berci Kristin Çöp Masalları (1984)*, *Gece Dersleri (1986)* ve *Buzdan Kılıçlar (1989)* romanlarında kadınların cinselliği konuştukları, cinsel isteklerini eşlerine anlattıkları hatta bu konuda mücadele ettikleri görülür.

Berci Kristin Çöp Masalları'nda kocalarına cinsel isteklerini dile getiren kadınların, şiddete maruz kaldığını görürüz. Cinselliğin sadece erkekler için var olduğu düşüncesinin şiddetli eleştirisi, gecekonduların gözünden verilir. Bu romanda bir yandan gecekondulardaki yaşamın zorluğu anlatılırken öte yandan da kadın olma, kadınlığını hissetme ve bunu dile getirme açısından kadınların durumları yansıtılmıştır.

Buzdan Kılıçlar romanında da yine yoksul bir mahalledir söz konusu olan. Latife Tekin, bu romanında da kadınlık durumunu irdeler ve toplumun kadına bakışını eleştirir. Fantastik Türk romanının önemli yazarlarından biri olan Latife Tekin, bu romanlarını da metaforik bir dil ve masal öğeleriyle zenginleştirmiştir.²⁶

2.2.12. Elif Şafak (1971-): Arada Kalan Cinsellik

Cinselliği romanlarında sık ve derin işlemeyen ve bu nedenle de ara sıra eleştirilen Elif Şafak bu konudaki düşüncelerini şu şekilde dile getirir: "Yapıtlarımda cinselliğe yer veremediğimi düşünüyorum. Türkiye'de cinselliğin edebiyata ve sinemaya, ya bastırılmış bir ahlâkla ya da bu ahlâktan kurtulmanın taşkınlığıyla yansıtıldığını gözlemliyorum." (Şafak 2001).

Pinhan (1997) romanında çift cinsiyetli bir dervişi işleyen Şafak, toplumda eşcinsel aşk yaşayan insanlar olduğunu bilmekte, görmekte ve toplumun tepkisinin nasıl olduğunu gözler önüne sermektedir. Eşcinseller, biseksüeller onun romanlarında karşımıza çıkar ve geçmiş dönemlerden günümüze kadar toplumun bakış açısıyla

²⁶ Bakılabilir: (Gündüz 2007, 482–483).

birlikte verilirler. Şafak, ayrıntıya inmeden farklı cinsel anlayışa sahip insanlara romanlarında yer verir.

Şehrin Aynaları (1999) romanında kadınların inanç ve günah karşısındaki tutumları anlatılır. Cinsel arzularından kurtulmaya çalışan roman karakteri, cinselliğine ve kadınlığına savaş açar. Deliliğin etkisindeki bu kadın yoğun iç çatışmalar yaşamaktadır.

Mahrem (2000) romanında fiziksel özellikleri yüzünden dışlanan insanların öykülerini anlatır. Şişman bir kadının bedenine yabancılaşması ve cinselliğe olan yaklaşımını irdelenir.

Araf (2004) romanında cinselliğin soyut bir şey olduğu belirtilir. Romanda cinsellik ve cinsel kimlik bakımından farklı tercihler vardır. Kadınlar arasındaki cinsel ilişkilerinin sebebi olarak yabancılaşma gösterilir. Şafak'ın bu romanı Amerika'da geçmektedir. Eşcinsel kadınlardan hiçbirinin Türk olmaması dikkat çekicidir.

Şafak'ın romanlarındaki kişiler genellikle cinsel açıdan sorunlu kişilerdir. Yazar, bu sorunları ve nedenleri işaret eder. Bunun dışında da cinsel ayrıntılara romanlarında çok fazla yer vermez. Son romanlarından *Siyah Süt (2007)* ise doğum sonrası bir kadının ruhsal, fiziksel, cinsel açıdan yaşadığı ikilemleri anlatmaktadır.

Kadın yazarlarımızın kadın cinselliği üzerinde daha çok durdukları görülmektedir. Yukarı da bahsedilen yazarlar dışında *Oya Baydar, Emine Işınsoy, Nazlı Eray* gibi 80'li yılların önemli yazarlarla birlikte *Buket Uzuner, Şebnem İşigüzel, Aslı Erdoğan* gibi son dönem yazarlarımızı da sayabiliriz.

2.3. Kadın Cinselliğiyle İlgili Diğer Romanlar

Melih Cevdet Anday'ın Murat Tek adıyla tefrika ettiği *Zifaftan Önce* ve *Üç Gecede Üç Erkek* de yeni kitaplaşan romanlardır. Bu romanlarda yer yer oldukça erotik kısımlara rastlanır.²⁷

²⁷ Bakılabilir: (Türkeş 2007)

Kadın cinselliğini pornografi sınırında yansıtan yazarlar arasında, *Füsun Erbulak* ve *Güner Kuban* gibi yazarlar vardır. Güner Kuban, *Sevişmenin Rengi* romanında eşcinsel yaşantılara yer vermiştir.

Romanlarında kadın cinselliğine aşkın bir parçası olarak yer veren *Burhan Günel*, *Evet Aşk* romanında romantik bir aşkı anlatır.

Cinselliği en grotesk biçimde kullanan yazarlardan biri *Metin Kaçan*'dir. *Ağır Roman*'da sürrealist motiflere varan cinsel olaylar vardır. Hatta ölüyle cinsel ilişkiye girmeye kadar varan sapkınlıkların yer aldığı roman; işsizleri, madde bağımlılarını, marjinal insan tiplerini, hayat kadınlarını, argoyu, müstehcenliği ele alan, 1980'lerden sonra edebiyatımıza giren "yeraltı edebiyatı"nın bir ürünü sayılmaktadır.²⁸

Gazeteci-yazar *Rerihan Mağden*'in yazdığı *İki Genç Kızın Romanı* da kadın cinselliğini işleyen romanlardan biridir. Kadın eşcinselliğinin cesurca ele alınışı, sorunlarıyla birlikte irdelenişi önemlidir.²⁹

Şebnem İşigüzel'in *Sarmaşık* romanı, tamamı tecavüze uğrayan kadınları anlatan bir romandır. Şiddete ve zorlamaya maruz kalan kadınların güçlü bir şekilde anlatıldığı roman, kadının erkek için neyi ifade ettiğini sorgular.

Enis Batur'un *Elma* adlı romanı ve *Mehmet Ergüven*'in *Pusudaki Ten*'i de cinselliği, kadın bedenini ele alan romanlar arasındadır.

3. SONUÇ

Edebiyatımızda kadın cinselliği, edebiyat tarihimizin ilk dönemlerinde kadına olan hayranlığı ve aşkı anlatırken önemli bir araç olmuştur. Bunun yanında kadının erkeğin yanında bir eş, anne, ev kadını olması durumu; onun cinsel kimliğini kavraması ve özgürce yaşaması bağlamında baskı altında tutulmasına sebebiyet vermiştir.

Erkek egemen toplumlarda kadına verilen değer "meta" düzeyine indirgenmesi, cinsel açıdan baskıya ve şiddete maruz kalmaları gibi konular kadınların çocukluklarından itibaren cinselliklerinin sağlıklı ve sorunlu olmasının nedenleri arasında gösterilebilir.

²⁸ Bakılabilir: (Ecevit 1992a)

²⁹ Bakılabilir: (Kozalı 2002)

Türk romanının 1950'lerden sonra anlatı kurgusundaki büyük değişiklikler ve kadınların edebiyat dünyasındaki yükselişi, kadın problemlerinin Türk romanına yansıtılması bakımından önemlidir.

Kadın cinselliği, erkek yazarlarımız tarafından bazen dikkat çekme, bazen de gerçekten sorunu görüp çözmeye çalışma şeklinde irdelenirken; yüzeysel boyutta kalmaktan kurtulamamıştır. Özellikle 50'li ve 60'lı yıllarda namus, şeref gibi kavramların odağında olan kadın romana da bu erdemleriyle yansımıştır.

70'li yıllara gelindiğinde politize edilmiş bir cinsellekle karşılaşmaktayız. . Bu dönem, kadın yazarların Türk edebiyatına önemli ölçüde katkı sağladıkları bir dönem olmuştur. Özellikle kadın yazarlar cezaevlerinde uygulanan cinsel işkencelerden, tecavüzlerden bahsetmişler, bu deneyimlerin kadınların sonraki yaşamlarına olan etkileri üzerinde durmuşlardır. Bunun yanında sadece cinselliği temel alan romanlarda yazılmıştır. Ancak kadınların cinsellekle ilgili yazdığı her şeyin deneyimlendiğinin düşünülmesi, bazı kadın yazarların ahlâksızlıkla suçlanmasına neden olmuştur.

1980'lerde ise Türk romanında aydın kadın tipinin irdelendiği ve ruh durumunun analiz edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Kadının geleneksel değerleriyle batı medeniyetinin değerleri arasında kalması bu dönem romanlarının önemli sorunlarından biri olmuştur. Aynı dönemlerde Türkiye'de etkisini hissettirmeye başlayan Feminizm hareketleri de Türk romanına yansımış; doğurganlıkla cinsel kimliğin ayrıştırılması gibi konular gündeme gelmiştir.

Cinselliğin tabu olduğu toplumumuzda kadını ve cinselliğini anlatan kitaplar, hemen hemen her dönem eleştirilmiş, ahlâksızlıkla suçlanmış hatta yasaklanmıştır. 1990'lı yıllar bu şiddetli yargılamaların biraz daha azalmış olduğunu görmekteyiz. Peşi sıra 200'li yıllara gelindiğinde kadın yazarlar da erkek yazarlar da kadın cinselliğine romanlarında oldukça geniş yer vererek bu konun toplumun geleceğini ilgilendiren bir konu olduğunu fark etmişlerdir.

Yüzyıllardır erkeğin cinsel metası olarak değerlendirilen kadın, kendini ve cinselliğini keşfetmeye başlasa da, bu konu da çalışmalar yapıp, sorunları çözmeye çalışsa da günümüz Türkiye'sinde hâlâ üçüncü sayfa haberi niteliği taşıyan tecavüzlerin, töre cinayetlerinin, görücü usulü evliliklerin önüne geçememiştir. Diğer yandan medya sektörüyle beraber cinsel meta olmayı sürdüren kadın bedeni, ticaretin bir aracı olmaya

devam etmektedir. Üstelik yüzyıllar sonra kadın, zorlu mücadelelerle sahip olduğu cinsel kimliğini yine kendi elleriyle popüler kültüre hediye etmiştir.

KAYNAKÇA

AĞAOĞLU, Adalet (2008a) “Cinselliğin Yazın Dili”, *Karşılaşmalar*, İstanbul, T.İ.Bankası Yayınları: 33–38.

----- (2008b) “Bedenimizden Sorumluyuz”, *Karşılaşmalar*, İstanbul, T.İ.Bankası Yayınları: 308–314.

AKATLI, Füsün (1995) “Edebiyatımızda Kadın Duyarlığı (Panel)”, *Varlık*, 1052, Mayıs: 2–7. (13. Tüyap İstanbul Kitap Fuarı, Katılımcılar: Erendiz Atasü, Feyza Hepçilingirler, İnci Aral, Tomris Uyar).

AKDAŞ, Ayşe (2006) **Elif Şafak’ın Romanlarında Kadın ve Eğitim**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

AKYÜZ, Kenan (1995) **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri**, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

ALEMDAR, İlhan (2009) “Nedim Gürsel ile Edebiyatta Erotizm Üzerine”, Erişim Tarihi: 14 Aralık 2009, Erişim: <http://alemilhan.free.fr/pdf/ngursel/Erotizm.pdf>

ANDAÇ, Feridun (1992) “Yazınımızda ‘Kadın Yazar’ İmajı”, *Varlık*, 1019, Ağustos: 10–11.

----- (2004) **Edebiyatımızın Kadınları**, İstanbul: Dünya Kitapları.

ATASÜ, Erendiz (2002) “Kadın Olmak ve Yazmak”, *Milliyet Sanat*, 79, 514, Ocak: 12–13.

----- (2008) “Ayla Kutlu ve Kadınlığın Tarihçesi”, *Varlık*, Ekim: 33–35.

AYLA, Adile (1979) " Kadın Yazarlar ve Müstehcen", *Hisar*, 257, Mart: 3–5.

AYTAÇ, Gürsel (1990) **Çağdaş Türk Romanı Üzerine İncelemeler**, Ankara: Gündoğan Yayınları.

----- (1991) “Edebiyatta Cinsellik Kolay Başarı: Konuda Yenilik”, *Varlık*, 1006, Temmuz: 33.

----- (1993) “Feminizmin Çığırtaan Olmayan Öncüsü”, *Cumhuriyet Kitap*, 155, 11 Şubat: 10–11.

BAYDAR, Oya (1992) “Kadınlık Durumu Üzerine Dağıntık Düşünceler”, *Varlık*, 1019, Ağustos: 2–4.

----- (1995) “Türkiye’nin Çeyrek Yüzyıllık Seyir Defterinde Kadın”, *Varlık*, 1052, Mayıs: 8–9.

BÜYÜKDÜVENCİ, Sabri (2001) “Modern ve Post modern Aşk İkilemi”, *Milliyet Sanat*, 78, 510: 12–13.

CİNDÖĞLU, Dilek (1997) “Namus, Nikâh, Bekâret: 1990’lar Türkiye’inde Cinselliğe İlişkin Paradokslar”, **20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı**, Editör: Oya Çifti, Türkiye ve Ortadoğu amme İdarisi Enstitüsü, İnsan Hakları Araştırma ve Derleme Merkezi: 165–169.

ÇAKIR, Vecihe (2007) **Elif Şafak’ın Romanlarının Tematik Açından İncelenmesi**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Van.

DOLTAŞ, Dilek (2009) "Çalıkuşu'nun Feride'si 90'lı Yıllarda Yaşasaydı", Erişim Tarihi: 23 Aralık 2009,

Erişim: <http://www.erendizatasu.com/yapitlarUstune.php?name=calikusu>

DÖLEK, Sulhi (1991) “Aşk Olmadan Meşk Olmaz”, *Varlık*, 1006, Temmuz: 26–27.

DÜNDAR, Hülya (2004) **Leyla Erbil’in Romanlarında Cinsellik Sorunsalı**, Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

----- (2005) “Leyla Erbil, Edebiyat ve Cinsel Sömürü”, *Varlık*, 1172, Mayıs: 50–55.

ECEVİT, Yıldız (1992a) "Ağır Roman ve Estetik", *Kurmaca Bir Dünyadan*, Ankara, Gündoğan Yayınları:111–114.

----- (1992b) "Yazında Erotizm", *Kurmaca Bir Dünyadan*, Ankara, Gündoğan Yayınları: 157–166.

ENGİNÜN, İnci (1986) **Abdülhak Hâmid Tarhan**, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

ERBULAK, Füsün (1991) "Hep Cinsellikten Söz Ediliyor, Aşka Ne Oldu?", *Varlık*, 1006, Temmuz: 30–32. ERCAN, Enver (1992) "Adalet Ağaoğlu ile Erotizm Üzerine", *Varlık*, 1019, Ağustos: 25–28.

ERCİYES, Cem (2004) "Cinselliği Anlatmak Cesaret İster", 22.10.2004, Erişim Tarihi: 2 Ocak 2010, Erişim: www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=ktp&haberno=3155

ERÇETİN, Gül (2009) "Erendiz Atasü, Son Romanında 68 Kuşağıyla Yüzleşirken Cinsellik Temasını da İrdeliyor", Erişim Tarihi: 23 Aralık 2009

Erişim: <http://www.erendizatasu.com/roportaj.php?name=CumhuriyetKultur>

ERTOP, Konur (1976a) "Türk Edebiyatında Seks-1", *Milliyet Sanat*, 196, 10 Eylül: 18–21.

----- (1976b) "Türk Edebiyatında Seks-2", *Milliyet Sanat*, 197, 17 Eylül: 18–21.

----- (1976c) "Türk Edebiyatında Seks-3", *Milliyet Sanat*, 198, 24 Eylül: 18–20, 22.

----- (1976d) "Türk Edebiyatında Seks-4", *Milliyet Sanat*, 199, 1 Ekim: 18–21.

----- (1976e) "Türk Edebiyatında Seks-5", *Milliyet Sanat*, 200, 8 Ekim: 18–21, 32.

----- (1976f) "Türk Edebiyatında Seks-6", *Milliyet Sanat*, 201, 15 Ekim: 18–21, 31.

----- (1976g) "Türk Edebiyatında Seks-7", *Milliyet Sanat*, 202, 22 Ekim: 18–21.

----- (1976h) “Türk Edebiyatında Seks–8”, *Milliyet Sanat*, 203, 29 Ekim: 14–16, 31.

----- (1976i) “Türk Edebiyatında Seks–9”, *Milliyet Sanat*, 204, 5 Kasım: 18–21, 29.

----- (1976i) “Türk Edebiyatında Seks–10”, *Milliyet Sanat*, 205, 12 Kasım: 18–21, 30.

----- (1976j) “Türk Edebiyatında Seks–11”, *Milliyet Sanat*, 206, 19 Kasım: 18–21, 30.

----- (1976k) “Türk Edebiyatında Seks–12”, *Milliyet Sanat*, 207, 26 Kasım: 14–16, 30.

----- (1976l) “Türk Edebiyatında Seks–13”, *Milliyet Sanat*, 208, 3 Aralık: 13–15.

----- (1976m) “Türk Edebiyatında Seks–14”, *Milliyet Sanat*, 209, 10 Aralık: 12–16, 32.

----- (1992a) “Eski Edebiyatımıza Kadının Yeri Yurdu”, *Varlık*, 1019, Ağustos: 5–6.

----- (1992b) “Erotizm mi Cinsellik Sömürüsü mü?” *Varlık*, 1019, Ağustos: 12–13.

FREUD, Sigmund (1999) *Cinsiyet Üzerine*, (Çev: Ali Avni Öneş), İstanbul: Say Yayınları.

----- (2000) *Cinsellik Üzerine Üç Deneme*, (Çev: Selçuk Budak), İstanbul: Öteki Yayınevi.

GEÇGEL, Hulusi (2006) “Türk Edebiyatında Erotizm Teması Üzerine”, *Hayal*, 19, Ekim-Kasım-Aralık. Erişim: <http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20EDEBIYATI/> Erişim Tarihi: 14 Aralık 2009.

GÖREN, Duygu (2008) *Adalet Ağaoglu'nun Roman ve Tiyatrolarında Kadın ve Kadın Eğitimi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,

Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

GÜLENDAM, Ramazan (2006) **Türk Romanında Kadın Kimliği (1946–1960)**, Konya: Salkımsöğüt Yayınları.

GÜNDÜZ, Osman (2007) “Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı”, **Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı**, (Ed. Dr. Ramazan Korkmaz), Ankara, Grafiker Yayınları: 379-512.

GÜNYOL, Vedat (1999) “Müstehcen Üstüne”, **Çalاکalem**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları: 169–171.

GÜRBİLEK, Nurdan (2008) **Mağdurun Dili**, Metis Yayınları: İstanbul.

İLHAN, Attilâ (1976a) **Hangi Seks? (Anılar ve Acılar)**, Ankara: Bilgi Yayınevi

----- (1976b) “Cinselliğın Sanat ve Edebiyattaki Yeri, Aslında Hayattaki Yeridir”, **Milliyet Sanat**, 200, 8 Ekim: 21.

İPLİKÇİ, Müge (1998) "İmgeler ve Kadınlar", **Varlık**, 1086, Mart: 10–12.

KORAT, Gürsel (2009) “Ahmet Altan ve Toplumsal Fayda”, Erişim Tarihi: 14 Aralık 2009,

Erişim: <http://www.milliyet.com.tr/ozel/kitap/010901/birisim.html>

KOZALI, Şükran (2002) “ İki Genç Kızın Romanı”, **Varlık**, 1140, Eylül: 38–41.

MORAN, Berna (2006a) **Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış–1**, İstanbul: İletişim Yayınları.

----- (2006b) **Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış–2**, İstanbul: İletişim Yayınları.

----- (2006c) **Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış–3**, İstanbul: İletişim Yayınları.

OKTAY, Ahmet (1981) "Cinsellik, Erotizm ve Ötesi", **Yazko Edebiyat**, 4, Şubat: 81–90.

ÖĞÜT-EKER, Gülin (2006) “Kültürel Gösterge Olarak Türk Halk Şiirinde Aşk Bağlamında Erotizm”, *Varlık*, 1186, Mayıs: 4–9.

ÖĞÜT, Hande (2006) Edebiyat, Aşk, Arzu, Kadın”, *Varlık*, 1186, Mayıs: 30–37.

ÖZDEMİR, Gülseren (2009) “1980 Sonrası Toplum Problemlerinin İnci Aral’ın Romanlarına Yansımaları”, Erişim: <http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20EDEBIYATI/> Erişim Tarihi: 14 Aralık 2009.

ÖZDEMİR, Şennur (2009) “Ahmet Altan’ın ‘Aldatmak’ı Vesilesiyle Türk Üst Sınıf Ahlâk(sızlığı) Üzerine, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com> Erişim Tarihi: 23 Aralık 2009.

ÖZLÜ, Demir (1976) “Yaşadığımız Cinsellik Edebiyata Yansımalarıdır”, *Milliyet Sanat*, 199, 1 Ekim: 21.

----- (2001) “Edebiyatta Erotizm”, *Hürriyet Gösteri*, 230: 27–29.

SEZER, Sennur (1992) “Kadın Yazarlarımızın Kadın Kahramanları”, *Varlık*, 1019, Ağu.: 7–9.

----- (1998) “İfade Özgürlüğü Karşısında Kadın Yazar”, *Varlık*, 1086, Mart: 16–17.

SUNAT, Haluk (2000) "Freud, Psikanaliz, Yaratma Süreçleri", *Milliyet Sanat*, 479, Mayıs:4-6.

ŞAFAK, Elif (2001) "Aşırı Sessizlikte Paniklerim", *Hürriyet Gazetesi*, 20 Mayıs. Erişim Tarihi:2 Ocak 2010, Erişim: <http://www.elifsafak.us/roportajlar.asp?islem=roportaj&id=44>

ŞENYAPILI, Önder (1981) “Cinsellik ve Türkiye”, *Türkiye Yazıları*, 49–50, Nisan-Mayıs: 8–12.

TAĞIZADE-KARACA N. (2006) *Edebiyatımızın Kadın Kalemleri*, Ankara: Vadi Yayınları.

TAŞÇIYAN, Alin (2001) “Romanın Yeni Kahramanı İnsan Bedeni”, *Milliyet Sanat*, 78, 510, Eylül: 97–99.

TÜRKEŞ, A. Ömer (2004) “Yeraltında Dünya Var”, *Milliyet Sanat*, 80, 539, Şubat: 99–101.

----- (2007) "Sandıktan Çıkan Romanlar", Erişim Tarihi: 23 Aralık 2009,

Erişim: http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=ktp&haberno=6019

----- (2009) “Cinsel Özgürlük Neden Masum Değildir”, Erişim Tarihi: 14 Aralık 2009, Erişim: <http://alemilhan.free.fr/pdf/ngursel/Erotizm.pdf>

USLU, Mehmet Fatih (2006) "Çorum Üçlemesi'nde Köylü Cinselliği ve Siyasal Öznellik Sorunu", *Varlık*, 1184, Mayıs: 19–23.

UYAR, Tomris (1976) “Cinsellik, Çoğu Kez, Aşk Kılığına Girip Gençleri Edebiyata Çekiyor, İlk Adımı Attırıyor Onlara”, *Milliyet Sanat*, 198, 24 Eylül: 21.

UYGUNER, Muzaffer (2002) **Sevgi Soysal**, Ankara: Bilgi Yayınevi.

VARLIK (1991) “Soruşturma: Son Yıllarda Edebiyat Yapıtlarında Daha Çok Aşksız İlişkiler ve Cinsellik Konu Ediliyor. Peki, aşka ne oldu?” (Necati Cumalı, Turgut Uyar, Nazlı Eray, Ahmet Altan, Ataol Behramoğlu, Atilla Birkiye, Güven Turan), *Varlık*, 1006, Temmuz:37–38.